

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1121

Vragen van het lid **Van Nispen** (SP) aan de Minister van Veiligheid en Justitie over *de rehabilitatie van onterecht veroordeelden* (ingezonden 5 december 2016).

Antwoord van Minister **Blok** (Veiligheid en Justitie) (ontvangen 3 februari 2017) Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2016–2017, nr. 952

Vraag 1

Wat is uw reactie op de uitspraak van de rechtbank Zutphen over de medeverantwoordelijkheid van de Nederlandse staat voor de criminele activiteiten gepleegd door Du Bois?¹

Antwoord 1

Het is niet aan mij als Minister van Veiligheid en Justitie om te treden in beslissingen van een onafhankelijk rechterlijk college.

Vraag 2, 3 en 5

Wat is het huidige beleid na de vaststelling van een justitiële dwaling? Waar hebben onterecht veroordeelden recht op en op welke manier worden zij (publiekelijk) gerehabiliteerd?

Wat mogen onterecht veroordeelden aan hulp en begeleiding verwachten van de Nederlandse staat, voornamelijk wanneer sprake is van psychische problematiek door de onterechte veroordeling en detentie?

Wat zijn de gevolgen van de uitspraak van de rechtbank Zutphen voor het huidige beleid met betrekking tot de rehabilitatie van onterecht veroordeelden? Welke maatregelen gaat u nemen om er voor te zorgen dat dit niet nogmaals kan gebeuren?

«Hij heeft bijna zeven jaren onterecht opgesloten gezeten in een periode dat zijn kinderen jong waren en opgroeiden tot volwassenen. Deze traumatische jaren hebben op verdachte en zijn gezin een enorme impact gehad en onherstelbaar leed toegebracht. Bij verdachte is als gevolg van de onterechte veroordeling een post-traumatische stressstoornis geconstateerd. Daarnaast ontwikkelde hij een gedragspatroon dat werd gekenmerkt door naïviteit, impulsiviteit en de sterke drang om er nu wel te zijn voor zijn gezin. (...)

¹ <http://www.volkskrant.nl/binnenland/rechtbank-staat-mede-schuldig-aan-drugsdelict-herman-du-bois~a4425992/>; <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBGEL:2016:6469&keyword=%22knoops%22>, uit rechtsoverweging 7:

Als compensatie voor de jarenlange onterechte detentie heeft verdachte een schadevergoeding ontvangen. Deze is voor een groot deel opgegaan aan schulden die waren ontstaan in de periode dat hij vastzat. En ook voor een deel aan het dagelijks levensonderhoud van het gezin, omdat het verdachte niet lukte om een betaalde baan te vinden. Het geld veranderde bovendien niets aan de post -traumatische stressstoornis en het bij verdachte ontstane gedragspatroon om naïef en impulsief te handelen.

Met de verdediging is de rechtbank van oordeel dat verdachte na zijn onterechte veroordeling onvoldoende is begeleid, ondanks toezeggingen van hogerhand. Na jarenlange detentie is het voor iedereen ingewikkeld de draad van het leven weer op te pakken en is voor velen begeleiding in de vorm van reclasseringstoezicht nodig. Bij verdachte bleef dit alles achterwege, terwijl de onterechte detentie diepe sporen had nagelaten bij hem en zijn gezin. Daar kwam bij dat publiekelijk excuus achterwege bleef.»

Antwoord 2, 3 en 5

De rehabilitatie van onterecht veroordeelden is maatwerk en per geval dient te worden bekeken welke stappen er moeten worden genomen.

In de grotere zaken is het gebruikelijk dat het openbaar ministerie (hierna: OM) excuses aanbiedt aan de gewezen veroordeelde. Daarnaast wordt de betreffende persoon financieel gecompenseerd voor de tijd die hij (onterecht) heeft vastgezeten, via een schikking dan wel via een procedure op basis van de artikelen 89, 591 en 591a van het Wetboek van Strafvordering (schadevergoeding ten laste van de Staat indien de zaak is geëindigd zonder oplegging van straf of maatregel). Deze compensatie geldt niet alleen voor de opgelopen immateriële schade, maar ook voor materiele schade, zoals gederfde inkomsten. Bij het bepalen van de hoogte hiervan weegt de rechter alle feiten en omstandigheden van het individuele geval mee.

Daarnaast werkt de rijksoverheid samen met gemeenten om de terugkeer van burgers uit detentie naar de samenleving in goede banen te leiden. Op het moment dat een strafrechtelijke titel eindigt, zijn gemeenten verantwoordelijk voor het bieden van ondersteuning en begeleiding bij de re-integratie, bijvoorbeeld op het terrein van huisvesting en schulden.

Zij kunnen daarbij samenwerken met partners, waaronder zorginstellingen en reclassering. Zo kan de reclassering, in opdracht van de gemeente, mensen begeleiden die hier behoefte aan hebben. Het is echter aan het college van Burgemeesters en Wethouders van de gemeente om te bepalen of iemand in aanmerking komt voor gemeentelijke voorzieningen.

Indien een onterecht gedetineerde veroordeelde wordt vrijgesproken wordt hij direct in vrijheid gesteld. Voor de terugkeer van deze groep is een snelle en goede overdracht tussen de rijksoverheid en gemeenten belangrijk, mits de betrokkene daar prijs op stelt. Onderzocht zal worden hoe de verschillende organisaties in voorkomende gevallen afstemmen of en welke begeleiding moet worden geboden na de detentie. Ook zal worden bekeken of slachtofferhulp hier een rol in kan spelen, bijvoorbeeld in sociaal-emotionele ondersteuning.

Vraag 4

Klopt het dat er door de toenmalige Minister van Justitie en het hoofd van het openbaar ministerie (OM) de belofte is gedaan om Du Bois aan een baan te helpen? Waarom is deze belofte niet nagekomen?

Antwoord 4

Mijn ambtsvoorganger heeft destijds in een persoonlijk gesprek met de heer Du Bois de hoop uitgesproken dat hij zo goed als dat mogelijk is zijn leven zou kunnen hervatten en opbouwen, zonder last van de onterechte veroordeling. De heer Du Bois is door de Staat financieel gecompenseerd voor de tijd die hij onterecht heeft vastgezeten. Daarnaast heeft mijn ambtsvoorganger contact opgenomen met de commissaris van de Koningin van de Provincie Gelderland om te bezien welke hulp de gemeente Putten in de situatie van de familie Du Bois kon bieden. Het lag en ligt echter niet op de weg van de Staat om een structurele oplossing te vinden voor de financiële situatie van onterecht veroordeelde personen. Door mijn ambtsvoorganger is in oktober 2010 aan de heer Du Bois medegedeeld dat de inspanningen niet verder kunnen gaan dan dat hij heeft gedaan en dat hij zijn rol en die van het ministerie als voltooid beschouwt.

«Hij heeft bijna zeven jaren onterecht opgesloten gezeten in een periode dat zijn kinderen jong waren en opgroeiden tot volwassenen. Deze traumatische jaren hebben op verdachte en zijn gezin een enorme impact gehad en onherstelbaar leed toegebracht. Bij verdachte is als gevolg van de onterechte veroordeling een post -traumatische stressstoornis geconstateerd. Daarnaast ontwikkelde hij een gedragspatroon dat werd gekenmerkt door naïviteit, impulsiviteit en de sterke drang om er nu wel te zijn voor zijn gezin. (...) Als compensatie voor de jarenlange onterechte detentie heeft verdachte een schadevergoeding ontvangen. Deze is voor een groot deel opgegaan aan schulden die waren ontstaan in de periode dat hij vastzat. En ook voor een deel aan het dagelijks levensonderhoud van het gezin, omdat het verdachte niet lukte om een betaalde baan te vinden. Het geld veranderde bovendien niets aan de post -traumatische stressstoornis en het bij verdachte ontstane gedragspatroon om naïef en impulsief te handelen. Met de verdediging is de rechtbank van oordeel dat verdachte na zijn onterechte veroordeling onvoldoende is begeleid, ondanks toezeggingen van hogerhand. Na jarenlange detentie is het voor iedereen ingewikkeld de draad van het leven weer op te pakken en is voor velen begeleiding in de vorm van reclasseringstoezicht nodig. Bij verdachte bleef dit alles achterwege, terwijl de onterechte detentie diepe sporen had nagelaten bij hem en zijn gezin. Daar kwam bij dat publiekelijk excuus achterwege bleef.»